

Prehrana

Iako se to uglavnom ne uočava na prvi pogled, prehrana može odigrati značajnu ulogu u oblikovanju duhovne svijesti pojedinca i skupine ljudi. Ona predstavlja okosnicu nekih svjetovnih religija, kao i crkava kršćanskog predznaka. Zato je jako važno da kršćani imaju ispravno biblijsko otkrivenje ovog predmeta. Treba naglasiti da su pojedini biblijski stihovi koji uče o ulozi hrane u životu vjernika međusobno proturječni. Kako bismo izbjegli zamku donošenja krivih zaključaka, primijenit ćemo neka od opće prihvaćenih pravila zdravog biblijskog prosuđivanja. Jedno od najvažnijih je davanje prednosti učenju Novog saveza pred odredbama koje su vrijedile u Starom.

Rasprave u vezi prehrane redovito se vode oko ovih dvaju pitanja: vegetarijanstva (uzimanje hrane isključivo biljnog podrijetla) i podjele na čistu i nečistu hranu životinjskog podrijetla. Zagovornici vegetarijanstva opravdavaju svoje učenje stanjem koje je vladalo u Edenskom vrtu prije nego što je ljudski rod pao u grijeh. U prvom poglavlju Knjige Postanka vidimo da je Bog ljudima osigurao hranu biljnog podrijetla: *“Evo, dajem vam sve bilje što se sjemeni, po svojoj zemlji, i sva plodonosna stabla što u sebi nose svoje sjeme; neka vam bude za hranu.”* (29) U sljedećem stihu vidimo da se i životinjski svijet prehranjivao zelenim biljem.

Zagovornici vegetarijanstva propuštaju uočiti da je stanje ljudskog roda i prirode općenito u potpunosti promijenjeno nakon ulaska grijeha u svijet. Bog je bio primoran ubiti prvu životinju kako bi od njezinog krzna načinio odjeću, pokrivši tako Adamovu i Evinu golotinju (Postanak 3:21). Nakon što je potopom uništio nepopravljivo pokvarenu generaciju ljudskog roda, Bog je od Noe i članova njegove obitelji nastavio ljudsku vrstu. Pogledajmo uputu koju im je dao u vezi prehrane: *“Sve što se kreće i živi neka vam bude za hranu; sve vam dajem, kao što*

sam vam dao zeleno bilje. Samo ne smijete jesti meso u kojem je još duša, to jest, njegova krv.” (Postanak 9:3,4) Kao što vidimo, Savez Boga i čovjeka uspostavljen poslije potopa dopuštao je uzimanje hrane životinjskog podrijetla - bez iznimke.

U dvadeset sedmom poglavlju Knjige Postanka opisani su događaji neposredno pred Izakovu smrt. On je imao dvojicu sinova - Ezava i Jakova. Prvi je bio lovac. Otac ga je zamolio da mu ulovi divljač i od mesa pripremi ukusan obrok (3,4). To je bila njegova posljednja želja prije nego što je namjeravao blagosloviti svog sina prvorođenca Ezava i potom umrijeti. Izak je bio Abrahamov sin, izuzetno pobožan čovjek koji je znao i izvršavao Božju volju. Ni u kojem slučaju ne bi jeo hranu životinjskog podrijetla, kad to ne bi bilo ispravno u Božjim očima.

Osvrnimo se i na događaje koji su prethodili oslobođenju Izraelaca iz egipatskog ropstva. Nakon što je Egipat pretrpio devet Božjih sudova zbog faraonovog tvrdoglavog odbijanja da pusti izraelski narod, Bog je pripremio i deseti sud - smrt egipatskih prvorođenaca i stočnog okota. Mojsije je dobio vrlo precizne upute kako da se Izraelci zaštite od strašnog suda koji se nadvio nad Egiptom. Jedna od njih bilo je blagovanje janječeg mesa na početku noći u kojoj je trebao uslijediti Božji sud. Znak prepoznavanja egipatske od izraelske kuće bila je krv poštropljena na dovratcima. I u ovom izvještaju vidimo da je Božji narod jeo hranu životinjskog podrijetla.

Podjela na čistu i nečistu hranu životinjskog podrijetla opisana je u jedanaestom poglavlju Levitskog zakona. U to vrijeme Bog je svojem narodu davao precizne uredbе koje su uređivale pitanja osobne i spolne higijene, postupke u slučaju pojave bolesti, međuljudskih odnosa, svećeničkih dužnosti i bogoštovnih pravila.

Zdravlje Božjeg naroda najbolje je bilo osigurano pravilnom prehranom u klimatski osjetljivom području. Podjelu na čistu i nečistu hranu treba prvenstveno promatrati u tom kontekstu. Dužnost Izraelaca bila je strogo se pridržavati zadanih uputa.

Među zabranjene (nečiste) vrste spadaju: mesožderi i preživaci bez razdvojenih papaka, svinjetina jer su svinje zaražene mnogim parazitima, ptice grabljivice i strvinari, gmazovi, školjke i rakovi koji su i danas česti uzrok trovanja, svi insekti osim onih iz porodice skakavaca.

Ljudi koji u Novom savezu zagovaraju strogo pridržavanje propisa o čistoj i nečistoj hrani opravdavaju takvo učenje gore spomenutim propisom. Prema njihovom tumačenju, vjernici Novog saveza moraju se pridržavati tog propisa, kao i Izraelci u Starom savezu. Kao što možemo primijetiti, prehrambene navike ljudskog roda nakon pada u grijeh su se mijenjale u nekoliko etapa. Do pojave grijeha ljudi su bili vegetarijanci. Iz Pisma se ne može zaključiti jesu li ljudi počeli jesti životinjsko meso neposredno nakon pada u grijeh, ili tek nakon potopa (Postanak 9:3,4). Ustanovljenjem Izraela kao Božje nacije, Bog je napravio podjelu na čistu i nečistu hranu.

Sve što smo do sad proučili vezano je za vrijeme Starog saveza. Upoznavanje konačne Božje volje u vezi prehrane neizostavno nas mora odvesti do posljednje etape otkrivenja - učenja Novog saveza. Zagovornici vegetarijanstva i podjele na čistu i nečistu hranu vrlo gorljivo zastupaju svoja učenja utemeljena isključivo na Starom savezu, izbjegavajući primjenu bilo kojeg stiha iz Novog saveza. To, dakako, nije slučajno. Učenje Novog saveza u potpunosti se kosi s njihovim prehrambenim fundamentalizmom, razotkrivajući ga kao krivu nauku.

U desetom poglavlju Djela opisana je Petrova vizija u kojoj je vidio otvoreno nebo i posudu sličnu platnu kako se spušta na zemlju. U njoj su bile sve vrste

četveronožnih životinja, zemaljskih gmazova i nebeskih ptica (11,12). Od samog sadržaja Petar je bio iznenađeniji pozivom koji mu je Bog uputio: "*Ustani, Petre, kolji i jedi!*" (13) Petar je reagirao kao revni Židov, oslonjen na predaju Levitskog zakona koja izričito zabranjuje uzimanje nečiste hrane: "*Nikako, Gospodine, jer još nikad nisam jeo ništa pogano i nečisto.*" (14) Gledano iz perspektive Starog saveza, Petar je ispravno postupio. Međutim, on u tom trenutku nije shvaćao da je nastupila posljednja etapa ostvarenja Božje volje. Ona je opisana u sljedećem stihu, gdje vidimo Božji odgovor: "*Što je Bog proglasio čistim, ti ne nazivaj poganim!*" Valja naglasiti da je ova vizija donijela otkrivenje daleko šireg duhovnog značenja od samog nestanka podjele na čistu i nečistu hranu. Bog je zapravo poručio da se propovijedanje spasenja po vjeri u Krista počinje širiti i prema poganskom svijetu.

Apostol Pavao nadahnut Svetim Duhom dao je cjelovito učenje o prehrani vjernika u Novom savezu. U četrnaestom poglavlju Poslanice Rimljanima čitamo: "*Ja znam i uvjeren sam u Gospodinu Isusu, da ništa nije nečisto po sebi, nego samo onomu koji nešto drži nečistim, nečisto je.*" (14) Želimo li ispuniti Božju volju, tada se moramo poistovjetiti s Pavlovim stavom. Njemu ništa nije bilo nečisto, pa ne treba ni nama biti. To je stvar osobnog izbora, kao što vidimo i u dvadesetom stihu: "*Ne razaraj Božje djelo zbog jela! Istina, sve su stvari čiste, ali su zlo za čovjeka koji ih jede sa zlom savješću.*"

U svjetlu objave da je u Novom savezu nestala podjela na čistu i nečistu hranu postavlja se ovo pitanje: "Moraju li onda vjernici sve jesti, uključujući i one vrste mesa koje im možda zbog samog ukusa nisu privlačne?" Ne, upravo je to sloboda koju smo Božjom milošću dobili u Kristu. Bog nas ne prisiljava da bilo što jedemo, nego nam samo otkriva da možemo slobodno i bez grižnje savjesti jesti sve. Što ćemo odabrati stvar je našeg slobodnog izbora. Što ako se neki vjernik ipak želi pridržavati propisa Levitskog zakona i uzdržavati se od mesa

koje je tamo proglašeno nečistim? U Novom savezu je i to dopušteno. U istom četrnaestom poglavlju Pavao kaže: *“Jedan vjeruje da smije sve jesti, drugi, naprotiv, koji je slab u vjeri, jede samo povrće.”* (2) U sljedećem stihu daje vrlo važnu uputu koju nikako ne smijemo propustiti uočiti: *“Koji jede sve, neka ne prezire onoga koji ne jede sve, a koji ne jede sve, neka ne sudi onoga koji jede sve, jer ga je Bog primio među svoje.”* Dakle, prema Pavlovim riječima nije krivo to što netko jede sve, a netko ne, nego to da pripadnici spomenutih skupina počinju osuđivati one druge da čine krivo.

Nažalost, upravo je to ono što prehrambeni fundamentalisti čine. Oni koji zagovaraju uzimanje samo onog mesa koje je u Levitskom zakonu proglašeno čistim nisu zbog toga u krivu. Mogu slobodno jesti što god žele s tog popisa. Međutim, njihovo djelovanje postaje krivo i duhovno opasno kad to pretvaraju u doktrinu i osuđuju vjernike koji vjeruju da sve mogu jesti kao prekršitelje Božje zapovijedi. Nešto slično dogodilo se u Antiohiji, nakon što su vjernici židovskog podrijetla počeli učiti one poganskog da se moraju obrezati po Mojsijevom zakonu, ako žele biti spašeni. Oni su na duhovne stvari Novog saveza gledali kroz naočale Starog i zato su izazvali pometnju i sablazan među novonastalim vjericima poganskog podrijetla. Apostoli su morali vrlo odlučno djelovati kako bi smirili vjernike poganskog podrijetla zbog ultimativnog zahtjeva za obrezanjem koji su im nametnuli obraćeni Židovi. Juda i Sila bili su poslani u Antiohiju kako bi tamošnjim vjericima poručili, da Sveti Duh niti oni na njih neće stavljati zakonske terete Mojsijevog zakona, osim uzdržavanja od mesa žrtvovanog idolima, krvi, udavljenog i bluda (Djela 15:28,29) Blagovanje krvi izričito je zabranjeno u Starom savezu (Levitski zakon 19:26), a ista zapovijed ponavlja se i u Novom. Pravilo je da sve ono što Novi savez preuzima iz Starog, trebamo držati kao standard. Zato kršćani Novog saveza ne bi smjeli jesti krvave, nedovoljno pečene odreske, kao ni tzv. krvavice

(kobasice proizvedene od svinjske krvi i riže).

Meso žrtvovano idolima tema je Pavlovog naučavanja kršćanima u Korintu. U desetom poglavlju prve poslanice, apostol savjetuje vjernike kako postupiti u slučaju kad im netko ponudi meso i jasno da do znanja da je prethodno žrtvovano idolima. Korintski vjernici vrlo često su se nalazili u takvoj neugodnoj okolnosti, zato što je tamošnje stanovništvo hranu redovito prinisilo svojim bogovima po okolnim hramovima. Pavao im je savjetovao da ništa ne ispituju zbog vlastite savjesti i jedu meso za koje im nije naglašeno da je žrtvovano idolima. Međutim, savjetovao im je da ne jedu takvo meso u slučaju kad bi im domaćini naglasili da je žrtvovano. U osmom poglavlju, naime, vidimo da bi se njihova savjest tada negativno izgradila i smatrali bi da je takav postupak ispravan. Apostol u tom odlomku naglašava da je u takvim osjetljivim okolnostima preporučljivo biti suzdržljiv, kako bi se druga strana ispravno duhovno izgradila, a ne sablaznila. Osobnu slobodu u Kristu trebamo žrtvovati koristi drugih ljudi i njihovom duhovnom razvoju, kad god to okolnosti nalažu.

Također, krivo je učiti da vjernici na višem stupnju duhovnog razvoja uočavaju da podjela na čistu i nečistu hranu ipak postoji. U svjetlu učenja Novog saveza jasno je vidljivo da upravo oni koji tako misle i uče jesu na minimalnom stupnju duhovnog razvoja, s tendencijom daljnjeg nazadovanja. Ako apostol Pavao nije dobio takvo otkrivenje, otkud onda njima? On jasno kaže: *“Jelo nas neće približiti Bogu; niti što gubimo ako ne jedemo, niti što dobivamo ako jedemo.”* (1. Korinćanima 8:8)

Učenje da vjernici ne smiju jesti određenu vrstu hrane jest demonsko učenje. Isto vrijedi i za vegetarijanski fundamentalizam koji propagiraju neke svjetovne religije, ali i crkve kršćanskog predznaka. Nije krivo ako netko želi jesti samo hranu biljnog podrijetla. Naprotiv, ako je to njegova prosudba i

odluka, to je u redu i nitko to ne smije osporavati ili omalovažavati. Međutim, postaje krivo onog trenutka kad se to pretvori u duhovni pritisak i doktrinu koja kaže: "Božja volja je da ljudi budu isključivo vegetarijanci!" Tada to postaje opasna demonska nauka, jednako kao i propagiranje isključivo čiste hrane iz Levitskog zakona. Upravo na to Pavao upozorava: "*Duh izričito kaže da će u posljednja vremena neki otpasti od vjere i pristati uz prijevarne duhove i demonske nauke, podmukle lašce, koji su ožigosani u vlastitoj savjesti, koji zabranjuju ženidbu i NAREĐUJU UZDRŽAVANJE OD JELA koja je Bog stvorio da ih vjernici - oni koji su potpuno upoznali istinu - uzimaju sa zahvalnošću. SVAKO JE BOŽJE STVORENJE DOBRO, I NIŠTA NE TREBA ODBACITI AKO SE UZIMA SA ZAHVALNOŠĆU; POSVEĆUJE GA, NAIME, BOŽJA RIJEČ I MOLITVA.*" (1. Timoteju 4:1-5)